

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เป็นแผนพัฒนาประเทศไทยที่อัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการบริหารและพัฒนาประเทศ ควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างสุขภาพคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ แต่ข้อมูลจากรายงานภาวะสังคมไทยของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่รายงานเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2551 ระบุว่า เหล่าเป็นสารเสพติดอันดับแรกที่เด็กและเยาวชนนิยมเสพ สอดคล้องกับรายงานภาวะสังคมไทย ที่รายงานเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2550 ระบุว่า คนไทยดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ดื่มประจำ ซึ่งผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2549 พบว่า เด็กอายุ 11-19 ปี ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีจำนวน 750,500 คน แบ่งเป็นผู้ดื่มเป็นครั้งคราว จำนวน 720,400 คน และดื่มเป็นประจำ จำนวน 30,100 คน เมื่อเปรียบเทียบกับเฉพาะผู้ที่ดื่มประจำ พบว่าเพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่า เมื่อเทียบกับปี 2547 โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้ดื่มประจำเพิ่มขึ้นจากปี 2547 ถึง ปี 2549 เพิ่มขึ้น 15 เท่า สถานการณ์ดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่าเป็นภัยคุกคามต่ออนาคตของชาติ จำเป็นที่ทุกฝ่ายในสังคมจะต้องช่วยกันหาแนวทางป้องกันแก้ไขต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551, หน้า 5-6)

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 2004, p. 1) คาดการณ์ว่าจะมีประชากรทั่วโลกประมาณ 76.3 ล้านคน เป็นผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีการดื่มแอลกอฮอล์มากผิดปกติ สำหรับประเทศไทย ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่า 20 ล้านคน โดยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น 33 เท่า ภายในเวลา 43 ปี จากปี พ.ศ. 2504 ถึงปี พ.ศ. 2547 และข้อมูลจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2548, หน้า 2) ระบุว่าคนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 0.26 ลิตรต่อคนต่อปี เพิ่มขึ้นเป็น 8.47 ลิตรต่อคนต่อปี ในปี พ.ศ. 2547 และเมื่อปี พ.ศ. 2544 พบว่าประเทศไทยมีอันดับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท

อยู่ในอันดับที่ 40 ของโลก และหากแยกประเภทแล้ว พบว่า คนไทยดื่มเหล้ากลั่น (Spirits) มากกว่า เบียร์ และไวน์ โดยดื่มเหล้ากลั่นจัดอยู่อันดับที่ 5 ของโลก

ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยได้ขยายวงกว้างไปในทุกชุมชน คนไทยมีแนวโน้มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดที่ถูกกฎหมายและสังคมยอมรับ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับประเทศทั่วโลก พบว่า คนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงเป็นอันดับ 5 ของโลก รองจากประเทศโปรตุเกส สาธารณรัฐไอซ์แลนด์ บาฮามาส์ และสาธารณรัฐเช็ก ตามลำดับ และเป็นอันดับ 1 ของเอเชีย และที่น่าเป็นห่วงมากที่สุด คือ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นเพศชาย วัย 11-19 ปี มีจำนวนประมาณ 1.06 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21.2 ของประชากรในกลุ่มอายุนี้ และแนวโน้มในกลุ่มวัยรุ่นหญิงวัย 15-19 ปี ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นเกือบ 6 เท่า และมีข้อมูลระบุว่า เด็กที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนอายุ 13 ปี มีโอกาสติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปจนโต (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2548, หน้า 4)

ศูนย์วิจัยปัญหาสุราได้วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไทยเปรียบเทียบแนวโน้ม 11 ปี (จากปี 2539-2550) จำแนกตามเพศ กลุ่มอายุต่าง ๆ และเขตการปกครอง พบว่า จากปี 2539-2550 ความชุกของผู้ที่ดื่มประจําเพิ่มขึ้นทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 11 เพศหญิงมีแนวโน้มดื่มแบบประจํามากกว่าเพศชายถึง 2 เท่า เพศหญิงเพิ่มขึ้นร้อยละ 65 และเพศชายเพิ่มขึ้นร้อยละ 33 และที่สำคัญมีการเพิ่มอย่างชัดเจนในกลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ตอนต้น คือ กลุ่มอายุ 11-14 ปี กลุ่มอายุ 15-19 ปี และกลุ่มอายุ 20-24 ปี สรุปผลพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบประจําโดยภาพรวมพบว่า เด็ก เยาวชน และผู้หญิง คือ กลุ่มที่น่าเป็นห่วง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของผู้ที่มีพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบประจํามากกว่ากลุ่มอื่น อาจจะอธิบายได้ว่า แนวโน้มการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2539-2550) เพิ่มขึ้นทั้งสองเพศ โดยเพศหญิงมากกว่าเพศชายถึง 2 เท่า ซึ่งแนวโน้มการดื่มแบบประจําเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะในเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ตอนต้น นับว่าเป็นสัญญาณอันตรายที่บ่งชี้ความเลวร้ายของสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2551, หน้า 13-14)

สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นไทยยังคงน่าเป็นห่วง เห็นได้จากข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2550 พบว่าเยาวชนไทย อายุ 15-19 ปี เป็นผู้ดื่มร้อยละ 12.8 เป็นผู้เคยดื่มร้อยละ 1.2 และเป็นผู้ไม่เคยดื่มร้อยละ 86.0 โดยเยาวชนมีพฤติกรรมกรรมการดื่มเป็นประจําทุกสัปดาห์หรือทุกเดือนร้อยละ 6.7 มีพฤติกรรมกรรมการดื่มเป็น

ประจำทุกวันหรือเกือบทุกวันร้อยละ 1.3 มีพฤติกรรมการดื่มแบบเมาห้าวร่ำ (Binge Drinking) อย่างน้อย 1 ครั้งใน 1 ปีร้อยละ 1.7 และมีปัญหาจากการดื่มแอลกอฮอล์อย่างน้อย 1 ปัญหา ร้อยละ 8.4 (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2552, หน้า 7-8)

ข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2550 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า เยาวชนไทยมีอัตราการดื่มสุราสูงถึงร้อยละ 21.9 และการศึกษาของ สาวิตรี อึ้งฉ่างกรชัย และคณะ (2551, หน้า 4-5) ที่ศึกษาการเฝ้าระวังพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง 40 จังหวัด จาก 201 โรงเรียนทั่วประเทศ ได้จำนวนนักเรียนทั้งหมด 50,033 คน เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2550 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2551 พบว่า นักเรียนชายและ หญิง ร้อยละ 39.8 และ 24.5 มีพฤติกรรมเคยดื่มสุรามาแล้ว อายุเฉลี่ยที่นักเรียนเริ่มดื่มสุราเป็นครั้งแรกประมาณ 13 ปีในผู้ชาย และ 14 ปีในผู้หญิง นักเรียนชั้นโตกว่ามีแนวโน้มที่จะดื่มหนักและดื่มจนเมาบ่อยครั้งกว่านักเรียนชั้นเล็กกว่า และนักเรียนชายมีอัตราการดื่มมากกว่านักเรียนหญิงในทุก ระดับชั้น นักเรียนจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งสามารถซื้อหาสุรามาดื่มเอง โดยที่ผู้ชายไม่ได้ตรวจบัตรประจำตัวนักเรียน นักเรียนใช้เวลาเพียงประมาณ 12-14 นาที ก็สามารถหาซื้อสุราได้จากร้านค้า ร้านอาหารบริเวณรอบโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551, หน้า 5-6) ได้ รายงานภาวะสังคมไทย ระบุว่าเด็กวัยรุ่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นประจำเพิ่มขึ้นถึง 15 เท่า จากปี 2547 ถึงปี 2549 ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นภูมิภาคที่มีขนาดใหญ่ประกอบด้วย 19 จังหวัด ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปี 2552 รายงานว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่เขตการศึกษา 61 เขต มีจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา จำนวน 1,390,180 คน (นักเรียนมัธยมศึกษา 1,169,123 คน นักเรียนอาชีวศึกษา 221,057 คน) สถานศึกษาจำนวน 4,271 แห่ง (โรงเรียนมัธยมศึกษา 4,165 โรงเรียน และวิทยาลัยอาชีวศึกษา 106 วิทยาลัย) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพฤติกรรมเสี่ยงจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น อย่างมาก หากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและสังคมยังไม่มีมาตรการป้องกันที่เพียงพอ อนาคตวัยรุ่นไทยคง ดื่มเครื่องดื่มกันอย่างมากมาย

ปัจจัยและสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น พบว่ามีปัจจัยและสาเหตุ หลายประการ เช่น ปัจจัยที่เกิดจากตัวของวัยรุ่นเอง ที่เป็นผลมาจากพัฒนาการด้านร่างกายและจิตใจ

ซึ่งวัยนี้จะมีสติปัญญา อารมณ์ความรู้สึก อารมณ์ และทัศนคติในตนเองเนื่องจาก ปัญหาการปรับตัว (วิวัฒนา ปิยะศิลป์ และพนม เกตุมาน, 2545, หน้า 24) และวัยรุ่นมีความเข้าใจว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้มีคนยอมรับ (ปริทรรศ ศิลปกิจ และคณะ, 2541, หน้า 14) การศึกษาของ Leigh & Stacy (2004, p. 215) ศึกษาคนแต่ละวัยที่มีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และลักษณะการดื่มที่แตกต่างกัน พบว่าความเชื่อเกี่ยวกับผลของการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกันระหว่างเพศชายกับเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกกลุ่ม อายุ ทั้งชายและหญิง ถ้ามีความเชื่อเกี่ยวกับผลจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางด้านบวกก็จะ เพิ่มระดับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น ในทางกลับกันถ้ามีความเชื่อเกี่ยวกับผลจากการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านลบ ก็จะลดหรือเสี่ยงที่จะไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการศึกษา ของ Corte and Zucker (2008, p. 1282) ที่ศึกษาการมองตัวเองในแง่ลบของวัยรุ่นกับพฤติกรรมการ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าการมีมุมมองต่อตนเองในแง่ลบเป็นปัจจัยทำให้วัยรุ่นดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ส่วนการมีมุมมองต่อตนเองในแง่บวกและความภาคภูมิใจในตนเองเป็นปัจจัยช่วย ป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น

นอกจากปัจจัยที่มาจากตัววัยรุ่นแล้ว ปัจจัยที่มาจากสังคมและสิ่งแวดล้อมภายนอกก็เป็น สาเหตุที่สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น เช่น การศึกษาของ Duncan et al. (2006, p. 71) ที่ศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและวัยรุ่น โดย หาปัจจัยเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เด็กโต ไปถึงวัยรุ่นตอนกลาง ติดตามพฤติกรรมการ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่อายุ 9 ปี ถึง 16 ปี พบว่า การดื่มหรือไม่ดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กเริ่มจากวัย 9 ปีไปจนถึง 16 ปี ขึ้นกับปัจจัยดังนี้ คือ เพศ เชื้อชาติ สถานภาพสมรสของพ่อแม่ ฐานะของครอบครัว การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ ประวัติ ครอบครัวมีปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความผูกพันของสมาชิกในครอบครัว การให้ คำปรึกษาแนะแนวของพ่อแม่ การคบเพื่อน ไม่ดี การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเพื่อน และ การกระตุ้นจากกลุ่มเพื่อนให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการศึกษาของ Huckle et al. (2008, p. 1614) พบว่า ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับปริมาณ การดื่มและความถี่ของการมาในกลุ่มวัยรุ่น ผลการศึกษานี้ยังแสดงให้เห็นว่า ความหนาแน่นของจุด จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่มและการมาของวัยรุ่น

การศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (Jackson, 1997, p. 685) แต่จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การศึกษาส่วนใหญ่ เป็นการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

และการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาในต่างประเทศ จึงเป็นการยากที่จะนำผลการศึกษาดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นไทย เนื่องจากวัยรุ่นไทยมีถิ่นที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ บรรทัดฐานทางสังคมที่แตกต่างกัน ข้อมมีพฤติกรรมอันเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน เห็น ได้จากการศึกษาของ สาวิตรี อัยณรงค์กรชัยและคณะ (2551, หน้า 5-6) ที่รายงานผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มสุราใน 12 เดือนที่ผ่านมา ได้แก่ ระดับชั้นเรียน การรับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียน และนโยบายกฎระเบียบของโรงเรียน โดยนักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มที่จะรับรู้สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในขณะที่นักเรียนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มองว่าตนเองอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยกว่า และรับทราบกฎระเบียบของโรงเรียนที่ห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน ได้แก่ การสัมผัสกับโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอัตราการสัมผัสโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยครั้งกว่านักเรียนที่ไม่ดื่ม สามารถจดจำและมีความรู้สึกลอยล่องดื่มมากกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจน นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีทัศนคติเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พบว่า เด็กวัยรุ่นอายุ 11-19 ปี เป็นผู้ดื่มประจำเพิ่มขึ้น 15 เท่า จากปี 2547 ถึงปี 2549 โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (The Triadic Influence Theory: TTI) ของ Petraitis, Flay and Miller (1995, pp. 67-86) กำหนดเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การป้องกันปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการดำเนินงานในลักษณะที่จัดให้เกิดองค์การเรียนรู้และแก้ปัญหาาร่วมกัน ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2554) ด้านการสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาวิชาการ ทรัพยากรบุคคลและการพัฒนาทางสังคม ในกลุ่มเรื่องที่ควร

วิจัยเร่งด่วนตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2554) เรื่องการป้องกันโรค และการรักษาสุขภาพ ระบุว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาคีร์มเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ของนักเรียน วิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีลักษณะเป็นพลวัต ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของแต่ละสถานการณ์ นำไปสู่สังคมของการเรียนรู้และเพิ่มความเข้มแข็งของโรงเรียน องค์กรและชุมชน สอดคล้องกับ การศึกษาของ Pedersen and McCarthy (2008, p. 340) พบว่าสภาพแวดล้อมที่บ้านและสังคมที่ดี ช่วยลดปัญหาคีร์มเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ของนักเรียนได้ เช่น ปัญหาคีร์มเครื่องคั้มแล้วขับสามารถลดลง ได้ด้วยการอยู่ในแหล่งที่เข้าถึงเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ได้ยาก และการมีพ่อแม่ที่คอยสอดส่อง พฤติกรรมเด็ก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและแนวทางป้องกันพฤติกรรม การคั้มเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลการวิจัยเป็น ข้อมูลสำคัญที่สะท้อนให้เห็นข้อเท็จจริงทางด้านการปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมคั้ม เครื่องคั้มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้แนวทางป้องกัน พฤติกรรมคั้มเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวิทยาลัยตรงตามสถานการณ์จริง อันเป็นประโยชน์ ต่อการป้องกันการคั้มเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมคั้มเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมคั้มเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ของ นักเรียนวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อหาแนวทางป้องกันพฤติกรรมคั้มเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวิทยาลัยใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำถามการวิจัย

1. พฤติกรรมคั้มเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบใด
2. ปัจจัยเชิงสาเหตุอะไรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมคั้มเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ของ นักเรียนวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. แนวทางป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยกำหนดขึ้นจากการประมวลแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บุคลิกภาพมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
2. การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3. การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
4. การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
5. ตัวแบบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
6. การสนับสนุนจากเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
7. การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
8. ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
9. ความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยสร้างจากแนวคิดทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (The Triadic Influence Theory: TTI) ของ Petraitis, Flay and Miller (1995, pp. 67-86) เชื่อว่าพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นผลมาจากอิทธิพลหลัก 3 ทาง ได้แก่

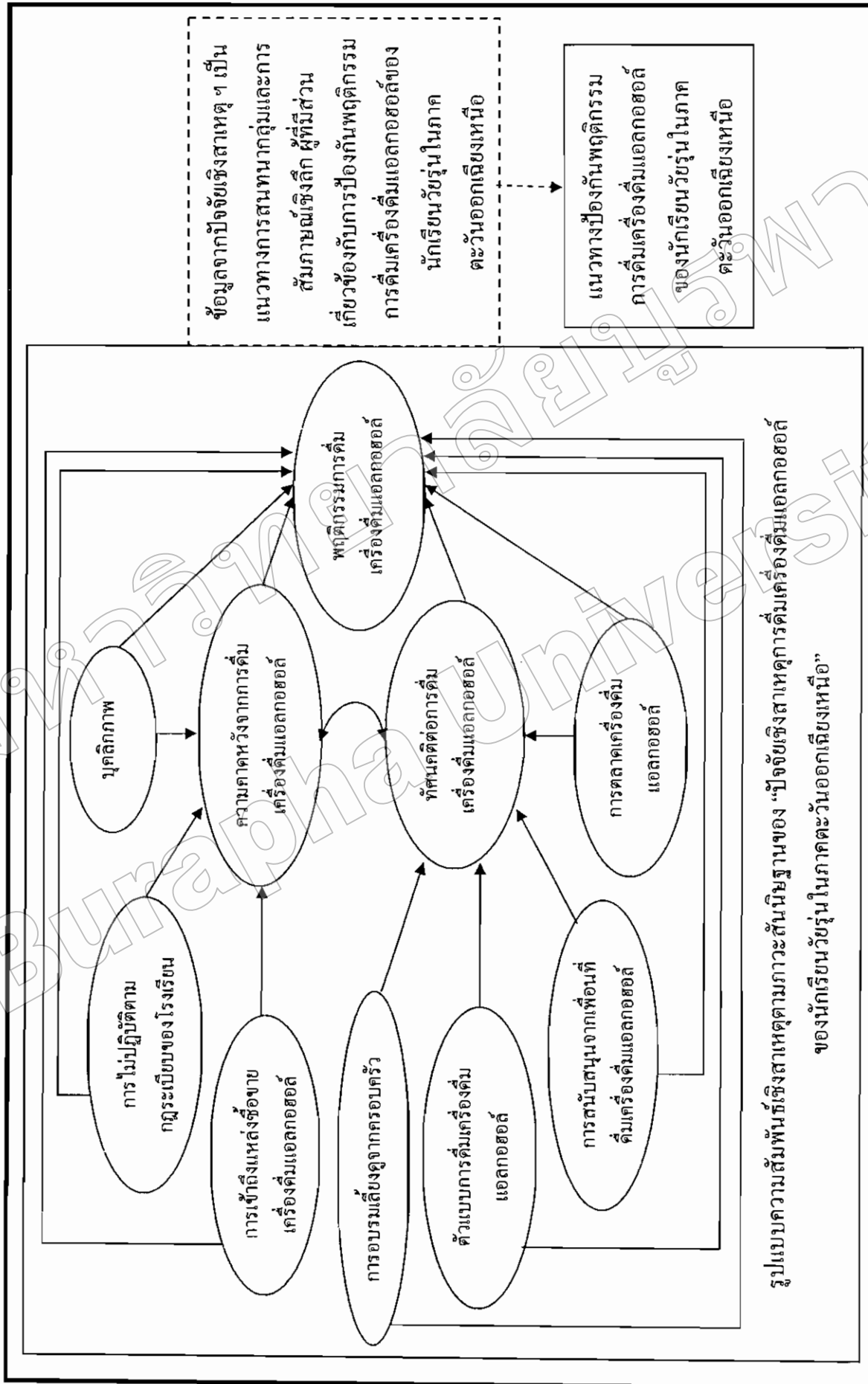
1) อิทธิพลจากภายในตัวบุคคล 2) อิทธิพลจากทัศนคติความเชื่อความคาดหวัง และ 3) อิทธิพลจากภายนอกตัวบุคคล ภายในอิทธิพลแต่ละทางจะประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ซึ่งอิทธิพลด้านทัศนคติและความคาดหวังเป็นสิ่งที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวบุคคล เช่น สื่อ หรือข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ ความเชื่อ ค่านิยมในสังคม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดหรือการให้คุณค่าต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลมาจากภายนอกตัวบุคคลหรือสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคล เนื่องจากพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการสังเกตและการเลียนแบบทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีความผูกพันใกล้ชิด ได้แก่ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ ค่านิยมของพ่อแม่ การเป็นแบบอย่างของครูและเพื่อนสนิท ทฤษฎีอิทธิพลสามทางพยายามอธิบายให้เห็นว่าพฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่นนั้น เป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนมิได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากปัจจัยหลายอย่างร่วมกัน ทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคล ทัศนคติ ความเชื่อความคาดหวัง และปัจจัยทางสังคม ซึ่งจะส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมในระดับที่แตกต่างกันต่อการแสดงพฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่น

2. ทฤษฎีทางจิตวิทยาการดื่มและการติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Psychological Theories of Drinking and Alcoholism) ของ Kenneth and Howard (1999, pp. 5-10) ซึ่งได้รวบรวมงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมดื่มและการติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตั้งแต่ปี 1986-1998 ไว้ว่า ทฤษฎีที่ใช้อธิบายพฤติกรรมการดื่มและการติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประกอบด้วย ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory) ทฤษฎีลดความเครียด (Tension-Reduction Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ทฤษฎีพัฒนาการ (Developmental Theory) ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจหรือทฤษฎีปัญญา (Cognitive Theory) และทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ซึ่งแต่ละทฤษฎีได้อธิบายถึงปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการติดแอลกอฮอล์

3. งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น

การกำหนดตัวแปรเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามภาวะสันนิษฐานของปัจจัยเชิงสาเหตุการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดตามทฤษฎีอิทธิพลสามทาง ซึ่งกำหนดให้ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพ และปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว ตัวแบบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสนับสนุนจาก

เพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่งอิทธิพลผ่านปัจจัยทัศนคติและความคาดหวัง และปัจจัยทั้งหมดมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้อมูลที่ได้จากปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นใช้เป็นแนวทางการรณรงค์กลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ได้แนวทางป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. บุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น สามารถนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่แต่ละจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้
4. เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น สามารถนำข้อมูลพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไปกำหนดเป็นมาตรการ และแผนงานในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นได้

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

กำหนดขอบเขตเนื้อหาตามแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ได้ 9 ตัวแปรความสัมพันธ์ตามภาวะสันนิษฐานของปัจจัยเชิงสาเหตุการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ บุคลิกภาพ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว ตัวแบบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสนับสนุนจากเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่ม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา จำนวน 1,390,180 คน (นักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1,169,123 คน, นักเรียนอาชีวศึกษา จำนวน 221,057 คน) ใน 19 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุดรธานี และอุบลราชธานี

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในระยะเวลา 3 เดือน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามกฎของ Lindeman, Merenda and Gold (Lindeman, Merenda & Gold, 1980 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 54) กำหนดให้อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรเป็นสัดส่วน 20 ต่อ 1 ตามแบบจำลองสมมติฐานการวิจัย มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งสิ้น 42 ตัวแปร คำนวณประมาณกลุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ 840 คน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่าง อีกร้อยละ 20 เพื่อให้การวิเคราะห์ตัวแปรทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความคลาดเคลื่อนน้อยลง และสอดคล้องใกล้เคียงความจริง จึงกำหนดจำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,008 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลแนวทางป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น ได้แก่ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 คน ผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองจำนวน 11 คน และนักเรียนนักศึกษาจำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 31 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามภาวะสันนิษฐานของปัจจัยเชิงสาเหตุการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

3.1.1 ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย

3.1.1.1 บุคลิกภาพ

3.1.1.2 การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

3.1.1.3 การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.1.1.4 การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว

3.1.1.5 ตัวแบบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.1.1.6 การสนับสนุนจากเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.1.1.7 การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.1.1.8 ทักษะการต่อต้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.1.1.9 ความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.1.2 ตัวแปรแฝงภายใน ประกอบด้วย

3.1.2.1 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.1.3 ตัวแปรสังเกตได้ภายนอก ประกอบด้วย

- 3.1.3.1 บุคลิกภาพแบบหัวนั้ใจหรืออารมณ์แปรปรวน
- 3.1.3.2 บุคลิกภาพแบบแสดงออกหรือแสดงตัว
- 3.1.3.3 บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง
- 3.1.3.4 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนหรือเป็นมิตร
- 3.1.3.5 บุคลิกภาพแบบมีสติหรือมีจิตสำนึก
- 3.1.3.6 กฎโรงเรียนเกี่ยวกับการหนีเรียน
- 3.1.3.7 กฎโรงเรียนเกี่ยวกับการเล่นก๊วพนัน
- 3.1.3.8 กฎโรงเรียนเกี่ยวกับการพกพาอาวุธหรือวัตถุระเบิด
- 3.1.3.9 กฎโรงเรียนเกี่ยวกับการซื้อ เสพสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- 3.1.3.10 กฎโรงเรียนเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กระชกทรัพย์
- 3.1.3.11 กฎโรงเรียนเกี่ยวกับการก่อเหตุทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายผู้อื่น
- 3.1.3.12 กฎโรงเรียนเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมชั่วสาวที่ไม่เหมาะสม
- 3.1.3.13 กฎโรงเรียนเกี่ยวกับการเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี
- 3.1.3.14 กฎโรงเรียนเกี่ยวกับการออกเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืน
- 3.1.3.15 การเข้าถึงสถานที่ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- 3.1.3.16 การเข้าถึงเวลาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- 3.1.3.17 การอบรมเลี้ยงดูแบบอำนาจนิยม
- 3.1.3.18 การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ
- 3.1.3.19 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- 3.1.3.20 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
- 3.1.3.21 ตัวแบบมีชีวิตรจริง
- 3.1.3.22 ตัวแบบสัญลักษณ์
- 3.1.3.23 การสนับสนุนจากเพื่อนด้านอารมณ์
- 3.1.3.24 การสนับสนุนจากเพื่อนด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า
- 3.1.3.25 การสนับสนุนจากเพื่อนด้านการมีส่วนร่วม
- 3.1.3.26 การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านผลิตภัณฑ์
- 3.1.3.27 การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านราคา
- 3.1.3.28 การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านการส่งเสริมการขาย

- 3.1.3.29 การตลาดเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ด้านการจัดจำหน่าย
- 3.1.3.30 ทักษะด้านความคิดหรือความรู้ต่อการดื่มน้ำแอลกอฮอล์
- 3.1.3.31 ทักษะด้านความรู้สึกรู้สึกหรืออารมณ์ต่อการดื่มน้ำแอลกอฮอล์
- 3.1.3.32 ทักษะด้านความพร้อมตอบสนองต่อการดื่มน้ำแอลกอฮอล์
- 3.1.3.33 ความคาดหวังด้านการกล้าแสดงออก
- 3.1.3.34 ความคาดหวังด้านการเปลี่ยนภาวะอารมณ์
- 3.1.3.35 ความคาดหวังด้านความรู้สึกรู้สึก
- 3.1.3.36 ความคาดหวังด้านการกระตุ้นในเรื่องเกี่ยวกับเพศ
- 3.1.3.37 ความคาดหวังด้านการเปลี่ยนความคิด
- 3.1.3.38 ความคาดหวังด้านการลดความตึงเครียด
- 3.1.4 ตัวแปรสังเกตได้ภายใน ประกอบด้วย
 - 3.1.4.1 การดื่มน้ำแบบเสี่ยงต่ำ
 - 3.1.4.2 การดื่มน้ำแบบเสี่ยงสูง
 - 3.1.4.3 การดื่มน้ำแบบอันตราย
 - 3.1.4.4 การดื่มน้ำแบบติด

3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักเรียนวัยรุ่น หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาที่มีอายุระหว่าง 11-21 ปี ของโรงเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาของรัฐ ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ไม่เกินร้อยละ 60 ที่ได้มาจากการหมักหรือการกลั่น เพื่อใช้ในการดื่มน้ำเท่านั้น และเมื่อดื่มเข้าไปแล้วจะก่อให้เกิดอาการมึนเมา
3. พฤติกรรมการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ หมายถึง การกระทำของนักเรียนวัยรุ่นต่อการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ที่แสดงออกมาในรูปแบบของระดับปัญหาของการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ และสังคม แบ่งเป็นแบบเสี่ยงต่ำ แบบเสี่ยงสูง แบบอันตราย และแบบติด

4. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5. บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะ โดยส่วนรวมทั้งหมดของบุคคล ซึ่งคุณลักษณะทั้งหลายจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมการแสดงออกจนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว อันมีผลทำให้บุคลคนนั้นแตกต่างไปจากคนอื่น

6. การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนหรือนักศึกษาที่ไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงศึกษาธิการปี พ.ศ. 2548 เรื่อง การกำหนดความประพฤติที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนและนักศึกษา

7. การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง ความง่ายที่นักเรียนวัยรุ่นสามารถหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้จากร้านค้าบริเวณใกล้ ๆ บ้านและโรงเรียน ที่นักเรียนวัยรุ่นสามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้โดยง่าย สะดวก และทุกเวลา

8. การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว หมายถึง ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูซึ่งเป็นการสื่อความหมายจากผู้ปกครองต่อนักเรียนวัยรุ่นทั้งทางด้านความรู้สึกรับรู้และการเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนวัยรุ่น

9. ตัวแบบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง สิ่งที่นักเรียนวัยรุ่นถือเอาเป็นแบบอย่าง สามารถสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมนั้นได้

10. การสนับสนุนจากเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง ความสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นกับเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งด้านการช่วยเหลือทางวัตถุ ความมั่นคงทางอารมณ์ และการได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน

11. การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนวัยรุ่นเกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์, ราคา, สถานที่จัดจำหน่าย, การส่งเสริมการขาย/การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

12. ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง ลักษณะของความคิดเห็นที่ถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์ ซึ่งกระตุ้นให้นักเรียนวัยรุ่นพร้อมที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

13. ความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง สิ่งที่เราคาดว่าจะเกิดขึ้น ภายหลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ความกล้าแสดงออก การเปลี่ยนภาวะอารมณ์ ความรู้สึกพึงพิง การกระตุ้นในเรื่องเกี่ยวกับเพศ การเปลี่ยนความคิด และการลดความตึงเครียด

14. คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแอกลอสต์จังหวัด หมายถึง คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแอกลอสต์จังหวัดอุบลราชธานีที่มีหน้าที่ควบคุมเครื่องดัดแอกลอสต์และป้องกันปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการดัดเครื่องดัดแอกลอสต์ของนักเรียนวัยรุ่น

15. แนวทางป้องกันพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอกลอสต์ หมายถึง วิธีการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอกลอสต์ จากปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอกลอสต์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ